

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/053 van 16 mei 2023

over

tekst	voorontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten
roepnaam	(decreet omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 28 april 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de mevrouw Zuhail Demir, Vlaams minister van justitie en handhaving, omgeving, energie en toerisme van 28 april 2023, ontvangen door de VTC op 28 april 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 16 mei 2023 en de beslissing om het dossier af te werken in een schriftelijke procedure;

Brengt op 16 mei 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor omgeving (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over het voorontwerp van decreet *tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp voorziet in een decretale basis voor een **nieuw subsidiekader** voor de erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen. Het ontwerpdecreet voorziet ook in de decretale basis voor een nieuw subsidiekader voor omgevingsprojecten.
4. Het nieuwe subsidiekader voor omgevingsverenigingen en voor omgevingsprojecten bevat verschillende elementen die een rechtsgrond vergen in een decreet. Het van toepassing zijnde decreet van 1991 is een overblijfsel, na vele wijzigingen, van losstaande bepalingen en biedt onvoldoende rechtsgrond voor al die elementen. Het werd aangewezen geacht het decreet van 1991 te vervangen door een nieuw inhoudelijk en specifiek 'subsidiedecreet' voor de ondersteuning van omgevingsverenigingen en van omgevingsprojecten.
5. De nadere uitwerking van de artikelen 11, 12, 15 en 16 van het decreet van 1991 vinden we in het van toepassing zijnde besluit van 2015. Uit het advies van de Raad van State op dit besluit blijkt dat een aantal elementen een decretale verankering hadden moeten krijgen, deze zijn:
 - de oprichting, samenstelling en opdrachten van de adviescommissie en de erkenningscommissie die de verschillende aanvragen tot erkenning en/of subsidiëring evalueren;
 - de oprichting, samenstelling en opdrachten van de begeleidingscommissie die de algemene werking van de verenigingen evalueert;
 - de mogelijkheid om een startsubsidie toe te kennen.
6. Dit Ontwerp heeft tot doel omgevingsverenigingen te ondersteunen die een structurele werking ontplooiën, bestendigen en professionaliseren en hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen.
7. Daarnaast heeft het Ontwerp tot doel omgevingsprojecten die uitvoering geven aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen en die de omgevingskwaliteit bevorderen, te ondersteunen. Deze projecten richten zich op samenwerking, uitvoering of lokale doorvertaling en kunnen bijdragen aan de Vlaamse beleidsontwikkeling, de kennisopbouw- en verspreiding inzake omgevingsbeleid stimuleren en het draagvlak voor omgevingsmaatregelen of de gedragsverandering ondersteunen en stimuleren.
8. De Vlaamse Regering kan een omgevingsvereniging erkennen in een van de volgende categorieën:
 - een regionale omgevingsvereniging;
 - een gewestelijke omgevingsvereniging;
 - een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving;
 - een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.
9. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

"Art.2

(...)

12° leden: de natuurlijke personen die aan al de volgende voorwaarden voldoen:

- a) domicilie hebben in het Vlaamse Gewest;
- b) aangesloten zijn bij een omgevingsvereniging;
- c) een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage betalen;
- d) ze kunnen participeren in de werking en het beheer van de vereniging;

(...)

Art. 11

§1. De Vlaamse Regering richt een erkenningscommissie op.

De erkenningscommissie heeft de volgende taken:

- 1° ze onderzoekt of de omgevingsverenigingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15;
- 2° ze beoordeelt de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, voldoen, aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 17;
- 3° op basis van het onderzoek, vermeld in punt 1°, en de beoordeling, vermeld in punt 2°, verleent de erkenningscommissie een advies aan de Vlaamse Regering over de toekenning van een erkenning.

§2. De erkenningscommissie bestaat uit minimaal drie externe experts, alsook uit minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

Art. 12

§1. De Vlaamse Regering richt een begeleidingscommissie op.

De begeleidingscommissie evalueert tussentijds de werking van de volgende erkende verenigingen:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving;
- 3° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving.

De begeleidingscommissie voert de evaluatie, vermeld in het tweede lid, uit aan de hand van de evaluatiecriteria, vermeld in artikel 20, tweede lid.

§2. De begeleidingscommissie bestaat uit minimaal twee externe experts en minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, worden gekozen uit een pool die de Vlaamse Regering benoemt.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;

- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze zijn geen personeelslid of vrijwilliger van de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

Art. 35

Omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, worden beoordeeld door een jury aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 36.

Aan de jury kunnen naast vertegenwoordigers van het departement externe experts participeren.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben in minimaal een van de volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zaken die verband houden met het voorwerp van de projectoproep.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de subsidieaanvrager;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

Art. 43

Het departement treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- 1° de personeelsleden van het departement;
- 2° de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De

voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.

Art. 44.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen:

- 1° externe experts en kandidaat-experten;
- 2° medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- 3° personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° gender;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;
- 7° de opleidingsgegevens.

Art. 45.

De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.

Art. 46.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.”

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

10. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:

- externe experts en kandidaat-experten van de erkennings- en begeleidingscommissie;
- vertegenwoordiger en kandidaat-vertegenwoordiger van het departement;
- medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan;

en dat het minstens de volgende gegevens betreft:

- 1° de expertise;
- 2° gender;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;

7° de opleidingsgegevens.

11. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

12. Het Ontwerp is de wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens en bevat bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens.
13. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
14. Het Ontwerp of de nota aan de Vlaamse Regering vermelden niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC gaat er van uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang” voor de vzw’s die als overheden kunnen beschouwd worden en gerechtvaardigd belang¹ voor verenigingen en actoren die niet als een overheid kunnen beschouwd worden.
15. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM², artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen³ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn⁴.
16. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een

¹ (en voor bepaalde gegevens eventueel toestemming)

² Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

³ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁴ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GWH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GWH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GWH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.

17. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
18. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
19. Hierbij moet er op gelet worden dat in het uitvoeringsbesluit verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen, wat hier wordt gedaan. De machtiging aan de Vlaamse Regering moet voldoende nauwkeurig omschreven zijn en betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de decreetgever zijn vastgesteld. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever⁵.

3. Doelbinding

20. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
21. De volgende doeleinden worden in de memorie van toelichting vermeld:
 - expertise en opleidingsgegevens kunnen worden opgevraagd om te kunnen komen tot een professioneel en afgewogen samengestelde begeleidings- of erkenningscommissie of jury al naar gelang het geval.
 - verenigingen kunnen gendergegevens en leeftijdsgegevens verwerken om bijvoorbeeld te rapporteren over de gendersamenstelling en leeftijdsverdeling van bestuursorganen of van de vrijwilligerspool;
 - gendergegevens kunnen bijvoorbeeld opgevraagd worden om een jury evenwichtig te kunnen samenstellen
 - expertise kan bijvoorbeeld worden opgevraagd om de kwaliteit van een project te kunnen beoordelen;
 - identificatiegegevens, zoals naam, contactgegevens, functie worden bijvoorbeeld verwerkt door het departement als ze een lijst van experts samenstelt;
 - het verwerken van loongegevens kan bijvoorbeeld nodig zijn als bij een projectsubsidie de personeelskosten moeten verantwoord worden.
 - bij het nagaan of een kandidaat-expert geen onverenigbare mandaten en/of functies uitoefent, volstaat het dat het departement nagaat of een kandidaat-expert dergelijke mandaten of functies opneemt, niet welk mandaat en/of functie. Er wordt niet nagegaan voor welke parlementaire fractie of kabinet of voor welke partij een mandaat wordt opgenomen.
22. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. De VTC maakt wel een voorbehoud bij de herhaaldelijk gebruikte formulering “bijvoorbeeld”: ofwel moet er een ruimere omschrijving worden opgenomen, ofwel moet “bijvoorbeeld” worden geschrapt.

⁵ bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v., GwH nr. 158/2021, 18 november 2021, overw. B.8.4.2., GwH nr. 26/2023, 16 februari 2023, overw. B.74.1.

23. Wat het doeleinde “verwerken om bijvoorbeeld te rapporteren over de gendersamenstelling en leeftijdsverdeling van bestuursorganen of van de vrijwilligerspool” betreft, wijst de VTC erop dat dit enkel geoorloofd is als er voor deze doeleinden een wettelijke of reglementaire verplichting bestaat.
24. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.

4. Verantwoordelijkheid

25. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

26. In artikel 43 van het Ontwerp worden de verwerkingsverantwoordelijken bepaald:

“Het departement treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

(...)

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.”

27. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁶ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.

28. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse instantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG. De VTC verwijst in dit kader naar het volgende punt in de mate dat er systematisch loongegevens worden uitgewisseld en het gegeven “gender” zou worden uitgewisseld (zie onder punt 5):

3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG⁸, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals

⁶ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanname van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁸ De bijzondere categorieën gegevens omvatten, overeenkomstig artikel 9 van de AVG, in het bijzonder persoonsgegevens over ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, lidmaatschap van een vakbond, alsook de verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een natuurlijke persoon, gegevens over de gezondheid of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld⁹ tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5]¹⁰;

29. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht¹¹.
30. De VTC wijst op de mededeling van persoonsgegevens die zal gebeuren in het kader van de subsidiedatabank van het Departement Financiën en Begroting en die niet vermeld wordt in het Ontwerp of de toelichting. Een adviesvraag over deze databank werd al door de VTC behandeld (VTC/A/W/2021/43).

5. Minimale gegevensverwerking

31. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
32. De **categorieën betrokkenen** zijn:
- externe experts en kandidaat-experts;
 - vertegenwoordiger en kandidaat-vertegenwoordiger van het departement;
 - medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
 - personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan;
33. De VTC stelt vast dat wat de voorliggende regeling betreft, de **categorieën van persoonsgegevens** niet voldoende zijn aangeduid:
- expertise voor zover niet gepreciseerd in een uitvoeringsbesluit;
 - identificatiegegevens: deze worden enkel met voorbeelden aangeduid in de toelichting.
34. De VTC vraagt zich af waarom het gegeven gender¹² verwerkt wordt in plaats van het geslacht. De VTC wijst erop dat de verwerking van persoonsgegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid in principe verboden zijn op grond van artikel 9, 1, AVG:

“Artikel 9

Verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens

1. Verwerking van persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie

⁹ Doorgifte door een Vlaamse instantie zonder persoonsgegevens terug te krijgen valt hier ook onder. Dit geldt voor alle punten.

¹⁰ Hieronder vallen ook het delen van persoonsgegevens in of door samenwerkingsverbanden waarin gemeenten of andere overheden met andere publieke of private partijen bijzondere persoonsgegevens of persoonsgegevens van gevoelige aard (zoals gegevens over gezondheid, verslaving, armoede, problematische schulden, werkloosheid, sociale problematiek, strafrechtelijke gegevens, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk) met elkaar uitwisselen.

¹¹ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: “Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit.”

¹² Betekenis volgens Van Dale (online versie): 1. geslacht, sekse

2. geslacht waarvan iem. het gevoel heeft deel uit te maken

3. alles wat bij het man- of vrouw-zijn hoort, alle seksegebonden eigenschappen

van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid zijn verboden.”

35. De VTC ziet niet in waarom omgevingsverenigingen of actoren dergelijke gevoelige informatie zouden moeten verwerken.

36. In artikel 43 van het Ontwerp staat volgende bepaling (onderlijning door VTC):

“De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.”

37. De VTC stelt dat het begrip “persoonsgegevens” hier veel te ruim is en er niet verwezen wordt of het al dan niet gaat om de persoonsgegevens uit artikel 2, 12° of artikel 44 van het Ontwerp.

38. Wat de **ontvangers** betreft staat dit vermeld in artikel 43 van het Ontwerp:

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- *de personeelsleden van het departement;*
- *de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.*

39. De VTC benadrukt dat de toegang tot de gevraagde gegevens enkel kan open gesteld worden voor de taken en het werkgebied waar een bepaalde medewerker of expert voor bevoegd is.

40. De VTC is van oordeel dat er onder voorbehoud van de punten hiervoor vermeld voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking.

41. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.

42. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.

43. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

44. Het Ontwerp bevat hiervoor volgende bepaling:

“Art. 45. De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.”

45. De selectieregels van het Bestuursdecreet betreffen geen maximale termijnen.

46. In het licht van artikel 6.3 van de AVG, adviseert de VTC om in het Ontwerp de maximale bewaartermijn(en) van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn(en) te bepalen.

6. Juistheid

47. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
48. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijken hiertoe de nodige maatregelen nemen.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

49. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
50. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 49, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

51. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
52. De VTC wijst erop dat aangezien het mogelijk delicate persoonsgegevens betreft (bv. loongegevens en gender) een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
53. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
54. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹³ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹⁴ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁵ en een logging van de toegangen

¹³ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹⁴ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹⁵ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁶.

55. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁷.

56. In geval beroep wordt gedaan op een verwerker dan wijst de VTC op volgende vereisten:

- sluiten van een verwerkersovereenkomst;
- aanstellen van een DPO door de verwerker;
- aanwijzen van categorieën personen die toegang hebben en lijst bijhouden.

57. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren¹⁸.

58. Artikel 46 van het Ontwerp bevat hierover volgende bepaling:

“De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.”

59. Afhankelijk van de gevoeligheid van de persoonsgegevens adviseert de VTC om te overwegen om beveiligingseisen op te leggen aan de omgevingsverenigingen en actoren.

III. BESLUIT

60. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de Memorie van Toelichting (luik 1);
- de categorieën persoonsgegevens te preciseren/herbekijken (luik 5);
- rekening te houden met het subsidieregister (luik 5);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);
- eventueel beveiligingseisen op te leggen in het uitvoeringsbesluit (luik 8).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-06-02 12:34:59 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

¹⁶ Audit trailing of beveiligd controlespoor.

¹⁷ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

¹⁸ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.